

Plan för småbarnspedagogik

Svenska Barndaghemmet i Tammerfors

SVENSKA
BARNDAGHEMMET
I TAMMERFORS

1.8.2020

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Grunderna för planen för småbarnspedagogik och de lokala planerna för småbarnspedagogik	2
1.1. Planen för småbarnspedagogik och dess bindande verkan	2
1.2. Svenska Barndaghemmets plan för småbarnspedagogik	2
1.3. Barnets plan för småbarnspedagogik	3
1.4. Gruppens plan för småbarnspedagogik	3
2. Småbarnspedagogikens uppdrag och allmänna mål	4
2.1. Förpliktelser som styr småbarnspedagogiken.....	4
2.2. Verksamhetsformer inom småbarnspedagogiken på Svenska Barndaghemmet i Tammerfors..	6
2.3. Småbarnspedagogiken som en del av barnets växande och lärande	6
2.4. Värdegrunden	6
2.5. Synen på lärande	8
2.6. Pedagogiskt inriktad helhet för fostran, undervisning och vård	8
2.7. Mångsidig kompetens	9
3. Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken	12
3.1. Riktlinjer för att utveckla verksamhetskulturen	12
3.2. Lärmiljöer inom småbarnspedagogiken.....	14
3.3. Samarbeta inom småbarnspedagogiken.....	14
4. Planering och genomförande av den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken	16
4.1. Referensram för den pedagogiska verksamheten	16
4.2. Pedagogisk dokumentation.....	16
4.3. Mångsidiga arbetssätt.....	17
4.4. Leken som grund för utveckling, lärande och välbefinnande	17
4.5. Lärområden	18
4.6. Preciseringar gällande språk och kultur	20
5. Stöd för barnets utveckling och lärande	21
5.1. Principerna för stöd	21
5.2. Samarbeta med barnet, vårdnadshavaren och andra sakkunniga i samband med stöd	21
5.3. Stödarrangemang inom småbarnspedagogiken.....	22
5.4. Barnets plan för småbarnspedagogik i samband med stöd	22
6. Utvärdering och utveckling av verksamheten inom småbarnspedagogiken	23
6.1. Riktlinjer för utvärdering av verksamheten	23

1. Grunderna för planen för småbarnspedagogik och de lokala planerna för småbarnspedagogik

”Grunderna för planen för småbarnspedagogik är en nationell föreskrift som utfärdats av Utbildningsstyrelsen enligt lagen om småbarnspedagogik.

Småbarnspedagogiken är en del av det finländska utbildningssystemet och en viktig del av barnets uppväxt och lärtig. Vårdnadshavarna bär det primära ansvaret för sina barns fostran. Småbarnspedagogiken stödjer och kompletterar hemmens fostrande uppdrag och bidrar till barnens välbefinnande.

Avsikten med den nationella styrningen av småbarnspedagogiken är att skapa likvärdiga förutsättningar för en helhetsmässig uppväxt, utveckling och lärande för de barn som deltar i småbarnspedagogiken.”

1.1. Planen för småbarnspedagogik och dess bindande verkan

”Grunderna för planen för småbarnspedagogik har som uppdrag att stödja och styra hur småbarnspedagogiken ordnas, genomförs och utvecklas. Grunderna för planen för småbarnspedagogik ska bidra till att verksamheten håller hög kvalitet och genomförs på lika grunder i hela landet. Med småbarnspedagogik avses en systematisk och målinriktad helhet som består av fostran, undervisning och vård och i vilken i synnerhet pedagogiken betonas.

Grunderna för planen för småbarnspedagogik är en föreskrift som är juridiskt bindande för anordnarna av småbarnspedagogik.”

1.2. Svenska Barndaghemmets plan för småbarnspedagogik

”Anordnarna av småbarnspedagogik ska utarbeta och godkänna lokala planer för småbarnspedagogik utgående från de nationella grunderna för planen för småbarnspedagogik. De lokala planerna för småbarnspedagogik är bindande och de ska utvärderas och utvecklas.”

Daghemmets plan för småbarnspedagogik innehåller direkta utdrag ur Grunderna för planen för småbarnspedagogik. Den texten finns i de blå ramarna. Därtill har vi formulerat text utifrån vår enhets särbehov, samt utifrån Tammerfors stads plan för småbarnspedagogik. Den texten syns i svart. Till personalen finns en extra del, där vi betonar våra metoder och våra speciellt utvalda arbetssätt, som alla pedagoger vid daghemmet ska förbinda sig att arbeta efter. Personaltexten är blå och den finns endast med i personalupplagan.

Svenska Barndaghemmets plan för småbarnspedagogik har utarbetas så att den preciserar, styr och stödjer anordnandet av småbarnspedagogiken på vårt dagis. Vi har beaktat våra lokala särdrag, pedagogiska prioriteringar, barnens behov samt resultat av utvärderingar och utvecklingsarbete som gäller småbarnspedagogiken. Svenska Barndaghemmets plan för småbarnspedagogik

preciserar Grunderna för planen för småbarnsfostran och Tammerfors plan för småbarnspedagogik.

Tammerfors stads småbarnspedagogik och grundläggande utbildning betonar

- Delaktighet och deltagande
- Kvalitativt och kollektivt lärande
- Kreativitet och innovativitet
- Hållbar livsstil

1.3. Barnets plan för småbarnspedagogik

”Ett barn som deltar i småbarnspedagogisk verksamhet har enligt lagen om småbarnspedagogik rätt till systematisk och målinriktad fostran, undervisning och vård. För att uppfylla detta ska en plan för småbarnspedagogik utarbetas för varje barn på ett daghem eller i familjedagvård. Barnets plan för småbarnspedagogik ska utgå från barnets behov och barnets bästa.”

I barnets plan för småbarnspedagogik ska följande anges:

- barnets styrkor när det gäller utveckling och lärande, samt barnets intressen
- mål som stödjer barnets utveckling, lärande och välbefinnande, de åtgärder som behövs för att uppnå målen och en utvärdering av hur målen uppnåtts
- barnets eventuella behov av stöd
- en eventuell plan för hur läkemedelsbehandlingen genomförs
- barnets, personalens och vårdnadshavarens gemensamma överenskommelser
- andra eventuella sakkunniga som varit med och utarbetat planen
- när planen har utarbetats, granskats och när den granskas nästa gång.”

”Barnets plan för småbarnspedagogik är sekretessbelagd.”

I barnets individuella plan sätts mål för den pedagogiska verksamheten. Målen beskriver vilka pedagogiska val och lösningar personalen binder sig vid, för att stöda det enskilda barnets välmående, utveckling och lärande. De mål som beskrivs i barnens planer, beaktas då verksamheten i barngruppen planeras och genomförs, samt då lärmiljöerna och verksamhetskulturen utvecklas. Mer om lärmiljö och verksamhetskultur kan du läsa i kapitel 3.1 (verksamhetskultur) och 3.2 (lärmiljö). Barnets plan för småbarnspedagogik utarbetas inom 2 månader från det att barnet börjar på daghemmet. Planen utvärderas och preciseras under verksamhetsåret i enlighet med barnets behov. På vårterminen utvärderas barnets plan för småbarnspedagogik.

1.4. Gruppens plan för småbarnspedagogik

I början av verksamhetsåret, efter att varje barn fått en egen plan för småbarnspedagogik, utformas en plan för gruppens pedagogik, dvs grupp-vasun. I grupp-vasun sammankopplas barnens planer för att skapa en pedagogisk helhet som personalen jobbar utifrån. Målet med grupp-vasun är att säkerhetsställa, att alla barns individuella behov och intressen tas i beaktande i den dagliga verksamheten, samt att verksamheten följer våra styrdokument.

2. Småbarnspedagogikens uppdrag och allmänna mål

”Den småbarnspedagogiska verksamheten är en samhällsservice som har många uppdrag. Småbarnspedagogikens uppdrag är att i samarbete med vårdnadshavarna främja barnens helhetsmässiga uppväxt, utveckling och lärande. Småbarnspedagogiken ska främja jämlikhet och likabehandling mellan barnen och förebygga marginalisering. De kunskaper och färdigheter som barnen tillägnar sig i den småbarnspedagogiska verksamheten stärker deras delaktighet och aktiva deltagande i samhället. Småbarnspedagogiken stödjer också vårdnadshavarna i det fostrande arbetet och möjliggör att de kan delta i arbetslivet eller studier.”

2.1. Förpliktelser som styr småbarnspedagogiken

”Förpliktelserna som styr småbarnspedagogiken bygger på Finlands grundlag, lagen om småbarnspedagogik och statsrådets förordning om småbarnspedagogik samt på Grunderna för planen för småbarnspedagogik. Den småbarnspedagogiska verksamheten regleras också av föreskrifter om förvaltningslagen och lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Enligt Finlands grundlag får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd, handikapp eller av någon annan orsak som gäller hans eller hennes person. Också förpliktelser som grundar sig på annan lagstiftning eller internationella avtal som Finland förbundit sig att följa ska beaktas då småbarnspedagogiken ordnas. Sådana är bland annat diskrimineringslagen, lagen om jämställdhet, Europakonventionen, FN:s konvention om barnets rättigheter, FN:s konvention om handikappades rättigheter, FN:s deklaration om urfolkens rättigheter och FN:s globala mål för hållbar utveckling. Småbarnspedagogiken ska utvecklas enligt principen om inkludering. Alla barn ska, oberoende av till exempel behov av stöd, handikapp eller kulturell bakgrund, ha möjlighet att delta i den gemensamma småbarnspedagogiska verksamheten.”

Enligt lagen för småbarnspedagogik är syftet med småbarnspedagogiken att:

- 1) hos varje barn främja en helhetsmässig uppväxt, utveckling, hälsa och ett helhetsmässigt välbefinnande i enlighet med barnets ålder och utveckling,
- 2) stödja barnets förutsättningar för inläring och främja livslångt lärande och uppfyllandet av utbildningsmässig jämlikhet,
- 3) ordna mångsidig pedagogisk verksamhet med utgångspunkt i barns lek, rörelse, konst och kulturtradition samt ge barnet möjligheter till positiva upplevelser av lärande,
- 4) säkerställa en småbarnspedagogisk miljö som är utvecklande, främjar inläring och är hälsosam och trygg,
- 5) trygga ett verksamhetssätt som respekterar barnet och så bestående förhållanden som möjligt för växelverkan mellan barnet och personalen inom småbarnspedagogiken,
- 6) erbjuda alla barn likvärdiga möjligheter till småbarnspedagogik, främja jämställdhet mellan könen samt ge färdigheter att förstå och respektera den allmänna kulturtraditionen samt vars och ens språkliga, kulturella, religiösa och livsåskådningsmässiga bakgrund,
- 7) identifiera barnets individuella behov av stöd och, när det uppkommit behov av stöd, organisera ett ändamålsenligt stöd inom småbarnspedagogiken, vid behov i form av mångprofessionellt samarbete,
- 8) utveckla barnets förmåga till samarbete och växelverkan, främja barnets förmåga att delta i kamratgruppen samt vägleda barnet mot ett etiskt ansvarstagande och hållbart handlingssätt, respekt för andra människor och samhällsmedlemskap,
- 9) säkerställa barnets möjligheter att få delta i och påverka sådana angelägenheter som berör barnet självt,
- 10) i samverkan med barnet och dess föräldrar eller andra vårdnadshavare främja en harmonisk utveckling hos barnet och dess holistiska välbefinnande samt stödja barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare i fostringsarbetet.

2.2. Verksamhetsformer inom småbarnspedagogiken på Svenska Barndaghemmet i Tammerfors

Daghemmet upprätthålls av Garantiföreningen för Svenska Barndaghemmet i Tammerfors r.f. under ledning av en styrelse. Styrelsen består av sex vårdnadshavare, som väljs tre år i sänder. Svenska Barndaghemmet i Tammerfors grundades i början av 1910-talet och har under åren vuxit och utvecklats till det daghem vi känner idag. Vi är det enda svenskspråkiga daghemmet i Tammerforsnejden. På vårt dagis finns plats för ca 100 barn i åldern ett till sex år. Förskoleverksamheten ordnas i anslutning till Svenska Samskolan i Tammerfors. Personalen på daghemmet består av föreståndare, vice föreståndare, lärare inom småbarnspedagogiken, barnskötare och gruppassistenter. Vi är ca 20 personer i personalen.

2.3. Småbarnspedagogiken som en del av barnets växande och lärande

”Småbarnspedagogiken är en viktig del av barnets uppväxt och lärtig. Småbarnspedagogiken lägger grunden för ett livslångt lärande. Samarbetet mellan personalen och vårdnadshavarna skapar kontinuitet och trygghet i barnens liv. Ett ömsesidigt, öppet och respektfullt bemötande är viktigt då målen för den småbarnspedagogiska verksamheten görs upp utgående från det enskilda barnet. Småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen ska med tanke på barnets utveckling och lärande bilda en konsekvent och kontinuerlig helhet som lägger grunden för ett livslångt lärande. För att barnens välbefinnande, utveckling och lärande ska ske smidigt, ska även övergångarna planeras och utvärderas.”

I vårt kvarter, Svenska Gården, växer barnen upp från den tidiga småbarnsåldern tills de går ut grundskolan. Det finns även möjlighet att erlagga gymnasiestudier i skolan. Tillsammans bildar vi en konsekvent och kontinuerlig helhet som lägger grunden för ett livslångt lärande. Vår gemenskap är en styrka och en rikedom som ger trygghet för barnen och deras familjer.

Vid övergångsskedena samarbetar vi med vårdnadshavare och betonar barnets bästa. Vid överföringen av information använder vi barnets plan för småbarnspedagogik och annan dokumentation som beskriver barnets utveckling och lärande och som har samlats in under den tid barnet har deltagit i den småbarnspedagogiska verksamheten.

2.4. Värdegrunden

”Värdegrunden i grunderna för planen för småbarnspedagogik baserar sig på de allmänna principerna i FN:s konvention om barnets rättigheter, lagen om småbarnspedagogik och FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Principerna omfattar att barnets bästa kommer i första hand, att barnet har rätt att må bra, få omvårdnad och skydd, att barnets åsikter ska beaktas samt att barnet ska behandlas jämlikt och likvärdigt och att barnet inte får diskrimineras.”

Att växa som människa

”Småbarnspedagogiken bygger på respekt för livet, de mänskliga rättigheterna samt människolivets okränkbarhet och en hållbar livsstil. Personalen ska stödja barnens utveckling till humana människor som strävar efter sanning, godhet och skönhet samt rättvisa och fred. Småbarnspedagogiken värdesätter bildning. Det synliggörs i det sätt på vilket var och en ser på sig själv, på andra människor, på sin omgivning och på kunskap samt i sättet och viljan att göra rätt. Personalen ska vägleda barnen att handla i enlighet med värdegrunden och att diskutera värderingar och ideal. Ingen form av mobbning, rasism eller våld ska accepteras.”

Barnets rättigheter

”Barnen har rätt att uttrycka sig, sina tankar och åsikter samt bli förstådda utgående från sina egna förutsättningar att kommunicera och uttrycka sig. Alla barn har rätt till god undervisning, omsorg och uppmuntrande respons. Barnen har rätt att leka, lära sig genom lek, glädjas över sitt lärande och bilda sig en uppfattning om sig själva, sina identiteter och världen utifrån sina egna perspektiv. Barnen har rätt till social gemenskap och att vara en del av en grupp. Barnen har rätt att få mångsidig information, hantera känslor och konflikter samt pröva på och lära sig nya saker.”

Likabehandling, jämlikhet och mångfald

”Småbarnspedagogiken främjar det finländska samhällets demokratiska värderingar så som likvärdighet, jämlikhet och mångfald. Barnen ska ges möjligheter att utveckla sina färdigheter och göra sina val oberoende av förväntningar baserade till exempel på kön, ursprung, kulturell bakgrund eller andra orsaker som gäller barnet som person. Personalen ska skapa en atmosfär som respekterar mångfald. Småbarnspedagogiken bygger på ett mångskiftande finländskt kulturarv som fortsätter att formas genom samverkan mellan barnen, deras vårdnadshavare och personalen.”

Mångfald av familjer

”En professionell, öppen och respektfull inställning till mångfalden av familjer och familjers olika språk, kulturer, åskådningar och religioner, traditioner samt syn på fostran skapar förutsättningar för ett bra fostringssamarbete. Barnens familjeidentitet och familjerelationer stöds så att varje barn får känna att den egna familjen är värdefull.”

”Småbarnspedagogiken har som uppdrag att vägleda barnen att tillägna sig hälsosamma levnadsvanor. Barnen ska ges möjligheter att utveckla sina emotionella färdigheter och sitt estetiska tänkande. I småbarnspedagogiken ska man följa principerna om hållbar livsstil och beakta dess olika dimensioner: den sociala, den kulturella, den ekonomiska och den ekologiska dimensionen. Småbarnspedagogiken ska lägga grunden för ekosocial bildning, så att människan förstår att den ekologiska hållbarheten är en förutsättning för social hållbarhet och mänskliga rättigheter.”

2.5. Synen på lärande

”Grunderna för planen för småbarnspedagogik bygger på en syn på lärande, enligt vilken barnen växer, utvecklas och lär sig genom att kommunicera med andra människor och den närmaste omgivningen.”

Synen på lärande utgår från uppfattningen om barnet som en aktiv aktör. Barn är nyfikna till sin natur och de vill lära sig nytt, repetera och upprepa. Utgångspunkten för lärandet i småbarnspedagogiken är barnets tidigare erfarenheter, intressen och kunskaper. Positiva känsloupplevelser och kommunikation med andra främjar lärandet. Leken är betydelsefull för lärandet hos barn i småbarnsåldern.

2.6. Pedagogiskt inriktad helhet för fostran, undervisning och vård

”I grunderna för planen för småbarnspedagogik bygger pedagogiken på en bestämd värdegrund, syn på barnet, barndomen och lärande. Småbarnspedagogiken genomförs i samspel mellan personalen, barnen och omgivningen, där fostran, undervisning och vård bildar en enhetlig helhet. Med pedagogik avses en planerad och målinriktad, professionellt ledd verksamhet, som grundar sig på tvärvetenskaplig kunskap, framför allt pedagogisk och småbarnspedagogisk kunskap, som genomförs av yrkesutbildad personal i syfte att säkerställa att barnen mår bra och lär sig.”

Fostran

Barnen ska handledas att forma sina egna åsikter och förhålla sig kritiskt till rådande tanke- och handlingsmönster samt att handla etiskt hållbart. Fostransuppdraget är, att medvetet handleda barnen att forma sina individuella identiteter så att de lär sig förstå hur deras handlingar påverkar andra människor och sin omgivning.

Undervisning

Undervisningen ska främja barnens lärande och hjälpa dem att bilda sig en uppfattning om sig själva och andra människor och den omgivande världen. I småbarnspedagogiken ska barnen inspireras och motiveras att lära sig nytt, samt handledas att använda olika sätt att lära sig. Undervisningen ska stödja och utnyttja barnens naturliga nyfikenhet och lust att upptäcka. Undervisning och lärande

sker tillsammans med pedagogen och de andra barnen. Pedagogerna finns till för att berika av leken och som en lär-kompis.

Vård

Vård innebär att tillgodose fysiska grundbehov och emotionell omsorg om barnet. Målet är att barnet får känna sig uppskattat, förstått och får känna gemenskap med andra människor. Ömsidiga och respektfulla relationer och positiv beröring och närhet, utgör grunden för god vård och omsorg. Dagligen återkommande situationer, till exempel måltider, att klä på och av sig, vila och att sköta sin hygien, utgör en viktig del av barnets dag. Vårdsituationer inom småbarnspedagogiken är alltid samtidigt också fostran och undervisning, där barnen till exempel lär sig att kommunicera med andra, ta hand om sig själva, gestalta tid och tillägna sig goda vanor.

2.7. Mångsidig kompetens

”Med mångsidig kompetens avses en helhet som består av kunskaper och färdigheter, värderingar, attityder och vilja. Kompetens innebär också förmåga att använda sina kunskaper och färdigheter och att agera på det sätt som situationen kräver. Behovet av mångsidig kompetens uppstår ur de förändringar som sker i den omgivande världen. Utvecklingen av mångsidig kompetens bidrar till att barnen växer som individer och som medlemmar i sin grupp. Målen för mångsidig kompetens löper som en röd tråd genom grunderna för planen för småbarnspedagogik till läroplansgrunderna för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen.”

Förmåga att tänka och lära sig

”Förmågan att tänka och lära sig skapar förutsättningar för utvecklingen av andra kompetenser och livslångt lärande. Den småbarnspedagogiska verksamheten ska lägga grunden för ett kreativt och kritiskt tänkande som är en förutsättning för att söka och strukturera information och skapa ny kunskap.”

Barnens förmåga att tänka och lära sig utvecklas med hjälp av mångsidiga och meningsfulla upplevelser. Barnens förmåga att strukturera, benämna och beskriva omgivningen och dess fenomen ska stödjas enligt deras ålder och utveckling. Barnen ska uppmuntras att ställa frågor och ifrågasätta. I planering av dagsstruktur och dagsrutiner ser vi till att det finns tid för samtal och reflektion.

Kulturell och kommunikativ kompetens

”Kulturell och kommunikativ kompetens kännetecknas av förmåga att lyssna, identifiera och förstå olika synsätt samt förmåga att reflektera över sina egna värderingar och attityder. Personalens sätt att bemöta andra människor på ett positivt sätt och deras positiva inställning till en mångfald av språk, kulturer och åskådningar fungerar som modell för barnen. Personalen ska tillsammans med barnen öva att sätta sig in i andras situationer, lära sig att granska företeelser ur olika perspektiv samt att lösa konfliktsituationer på ett konstruktivt sätt.”

Att kunna kommunicera, uttrycka sig och förstå andra har stor betydelse för människans identitet, funktionsförmåga och välbefinnande. En fungerande kommunikation med människor som har en annan kulturell och åskådningsmässig bakgrund förutsätter att man förstår och uppskattar sin egen och andras kulturella och åskådningsmässiga bakgrund. På daghemmet har vi ett uppdrag att främja barnens kulturella och kommunikativa kompetens. Barnen ska uppmuntras att bekanta sig med andra människor, språk och kulturer.

Vardagskompetens

”Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stärka färdigheter som hör samman med barnens välbefinnande, säkerhet och trygghet samt att handleda dem att göra val som överensstämmer med en hållbar livsstil. Småbarnspedagogiken ska också stödja barnen att förhålla sig positivt till framtiden.”

Barnen ska stödjas att gradvis bli mera självständiga. Barnen ska få hjälp och de ska uppmuntras att be om hjälp vid behov. Personalen ska tillsammans med barnen diskutera frågor som främjar deras välbefinnande, till exempel betydelsen av vila, kost, fysisk aktivitet och psykisk hälsa. Vi möjliggör och uppmuntrar till mångsidig rörelse och motion varje dag. Barnen får hjälp och vägledning i att uttrycka och reglera sina känslor. Barnens emotionella färdigheter stärks när barnen får lära sig att upptäcka, förstå och sätta ord på känslor. Barnen får handledning i att respektera sin egen och andras kroppsliga integritet. Kroppsfostran är nyfikenhet, lekfullhet, utforskning och frågor samt stolthet över den egna kroppen.

Multilitteracitet och digital kompetens

”Multilitteracitet och digital kompetens främjar en jämlik fostran och utbildning. Multilitteracitet omfattar olika färdigheter, till exempel bildkunskap, numerisk läskunnighet, mediekunskap och grundläggande läsfärdighet. Multilitteracitet är nära kopplat till förmågan att tänka och lära sig. Multilitteracitet omfattar olika färdigheter, till exempel bildkunskap, numerisk läskunnighet, mediekunskap och grundläggande läsfärdighet.”

I alla grupperna finns det digitala verktyg i form av dator, iPad och mobiltelefon. Vi har även tillgång till projektorer samt filmkameror. Målsättningen med användningen av digitala verktyg är att barnen skall producera egen media istället för att konsumera befintlig media. Digitalisering på daghem handlar om att berika lärmiljön och ge möjligheter att uppleva och skapa på ett nytt sätt. På daghemmet finns en arbetsgrupp som ansvarar, utvecklar och stöder personalen i frågor kring digital kompetens.

Förmåga att delta och påverka

”Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja barnens växande förmåga att delta och påverka samt att uppmuntra barnen att ta egna initiativ. Förmåga att delta och påverka på ett aktivt och ansvarsfullt sätt lägger grunden för en demokratisk och hållbar framtid.”

Till barnens rättigheter hör att bli hörda och att vara delaktiga i frågor som påverkar deras liv. Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja barnens växande förmåga att delta och påverka samt att uppmuntra barnen att ta egna initiativ. Personalen stöder aktivt barnen i sin förmåga att delta och inspirerar och väcker barnens vilja att delta i den gemensamma verksamheten. Det är viktigt att barnet ser sina möjligheter och litar på sina möjligheter att påverka.

Företagaranda

Barnen ska ges tillfälle att utveckla färdigheter som främjar en positiv inställning till arbetslivet. Vi bekantar oss mångsidigt med olika yrken genom lek. Barnen ges möjlighet att upptäcka sina egna styrkor och kompetenser och vi ska medvetet arbeta för att barnet ska se sig själva som en viktig del av samhället. Vi övar på samarbete i mindre och större grupper samt på förmåga att förvandla idéer till handling tillsammans med andra och att ta ansvar för vårt handlande. Vi övar på engagemang och självledarskap. Barnens nyfikenhet och intresse för nya företeelser stöds aktivt och vi pedagoger ger ett gott exempel på att möta förändring och utveckling med en positiv attityd. Personalen stöder barnen att ha mod och vilja att utveckla sina kreativa färdigheter. Företagaranda ingår i Tammerfors stads strategi för småbarnspedagogik och grundutbildning.

3. Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken

”Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken är en helhet som omfattar bland annat:

- värderingar och principer
- tolkning av de normer och mål som styr arbetet
- lärmiljöer och arbetssätt
- olika former av samarbete
- kommunikationen och atmosfären
- personalens kompetens, professionalism och utvecklingsinriktat arbetssätt
- ledningsstrukturer och -praxis
- organisering, planering, genomförande och utvärdering av verksamheten.

Verksamhetskulturen formas av medvetna och omedvetna, och ibland även oavsiktliga, faktorer.”

Alla medlemmar i gemenskapen påverkar verksamhetskulturen och verksamhetskulturen påverkar i sin tur alla medlemmar, oberoende av om de är medvetna om det eller inte. Pedagogiskt ledarskap är en förutsättning för att utveckla verksamhetskulturen och det pedagogiska ledarskapet innebär att leda, utvärdera och utveckla småbarnspedagogiken på ett målinriktat och systematiskt sätt.

3.1. Riktlinjer för att utveckla verksamhetskulturen

”Verksamhetskulturen förändras ständigt och den ska även utvärderas och utvecklas. En förutsättning för att värdegrunden och synen på lärande ska förverkligas är att alla förbinder sig till gemensamma mål. Då man planerar, anordnar och utvecklar småbarnspedagogik ska man i första hand se till barnets bästa.”

En trygg verksamhetskultur stöder samspelet i verksamhetskulturen och främjar välmående och välbefinnande i vardagen. Daghemmet har en mobbningsförebyggande plan och en plan för jämställdhet. Dessa ses över årligen och går igenom med personalen i början av varje verksamhetsår.

För att utveckla verksamhetskulturen är det viktigt att fundera över verksamhetskulturens inverkan, samt identifiera ickeönskvärda drag och korrigera dem. Genom att skapa strukturer för professionella diskussioner främjar vi en verksamhetskultur som kännetecknas av delaktighet. I vår arbetsgemenskap värdesätter vi regelbunden utveckling och förnyelse av den gemensamma verksamhetskulturen. Barnen och vårdnadshavarna ska vara med och utveckla och utvärdera verksamhetskulturen.

En lärande gemenskap är kärnan i verksamhetskulturen

Småbarnspedagogiken bildar en gemenskap, där barnen och personalen lär sig med och av varandra. I en lärande gemenskap finns det rum för olika åsikter och känslor. Barnen och personalen ska uppmuntras att öppet dela sina tankar och att pröva nya tillvägagångssätt. I en lärande

gemenskap uppskattas respektfullt och hänsynsfullt beteende. Inom gemenskapen ska man uppmuntras till att experimentera, försöka och utmana sig, men det ska även vara tillåtet att göra misstag. Att göra tillsammans och uppleva delaktighet stärker gemenskapen.

En gemenskap som uppmuntrar till lek och kommunikation

En verksamhetskultur som uppmuntrar till lek bekräftar lekens betydelse för barnets välbefinnande och lärande. Lekande barn och vuxna ska ges lek-ro. Vi tar leken i beaktande när vi planerar dagsstruktur i var grupp enskilt. Till verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken hör personalens interna samarbete och kommunikationen med vårdnadshavarna och närmiljön. Medlemmarna i gemenskapen ska respektera varandra och uppskatta samarbete.

Delaktighet, likabehandling och jämställdhet

En inkluderande verksamhetskultur främjar delaktighet, likabehandling och jämställdhet i all verksamhet. Barnens, personalens och vårdnadshavarnas initiativ, åsikter och synpunkter värdesätts och det är tryggt att framföra dem. Genom delaktighet utvecklar barnen förståelse för gemenskapen, rättigheter, ansvar och konsekvenser av val. Att alla är lika värda betyder inte att alla är likadana eller att alla behöver lika mycket.

En sann delaktighet förutsätter att vi medvetet utvecklar arbetssätt och strukturer som främjar delaktighet. Sensitivt bemötande och en känsla av att bli sedd och hörd på ett positivt sätt stärker barnens delaktighet. Delaktigheten stärker vi genom att barnen och vårdnadshavarna deltar i planeringen, genomförandet och utvärderingen av verksamheten. Det är också viktigt att vi funderar över hur attityder i anslutning till exempelvis språk, etnicitet, åskådning, handikapp, kön och dess mångfald återspeglas i tal, gester, handlingar och tillvägagångssätt och att kommunikationssätt, språkbruk och handlingsmönster, som utgår från stereotypa antaganden, överförs till barnen. Småbarnspedagogiken ska vara genussensitiv. Personalen ska uppmuntra barnen att göra val, oberoende av könsbundna eller andra personrelaterade stereotypa rollmönster och förväntningar. Personalen ska lägga märke till om det förekommer ojämlikt bemötande bland barnen och ingripa på ett finkänsligt och konsekvent sätt. Positiv och uppmuntrande kommunikation stödjer utvecklingen av barnets identitet och självkänsla.

Kulturell mångfald och språkmedvetenhet

Kulturell mångfald ska ses som en resurs. Rätten till det egna språket, den egna kulturen, religionen och åskådningen är grundläggande rättigheter. Landets kulturarv och nationalspråk samt den egna gemenskapens och omgivningens kulturella, språkliga och åskådningsmässiga mångfald, ska tas till vara och värdesättas inom småbarnspedagogiken. I en språkmedveten småbarnspedagogik är man medveten om att språken är närvarande – hela tiden och överallt.

Välbefinnande, trygghet och en hållbar livsstil

Vi värdesätter en hälsosam, trygg och fysiskt aktiv livsstil. Vi rör på oss både inomhus och utomhus, på många olika sätt och undviker medvetet långvarigt stillasittande och köande. Barnens välbefinnande främjas genom att de under dagen ges möjlighet att vila och lugn, samt genom att de erbjuds en mångsidig, hälsosam och tillräcklig kost. Inom småbarnspedagogiken värnar vi om hela gemenskapens fysiska, psykiska och sociala trygghet. Barnet ska skyddas från våld, mobbning och andra former av trakasserier. Vårt daghem har en plan för förebyggande av mobbning. Barnet har rätt att få tröst då barnet behöver det. Till främjandet av säkerhet hör också säkerhetsfostran

samt att systematiskt förebygga och följa upp olyckor och ta hand om lokaler och redskap. Vardagliga val och aktiviteter ska avspegla ett ansvarsfullt förhållningssätt till naturen och omgivningen.

3.2. Lärmiljöer inom småbarnspedagogiken

”Lärmiljöerna ska utformas och utvecklas så att de är ergonomiska, ekologiska, trivsamma och tillgängliga. Lärmiljöerna ska planeras och utformas tillsammans med barnen. Lärmiljöerna ska erbjuda barnen olika möjligheter till meningsfull sysselsättning, mångsidiga och fartfyllda fysiska aktiviteter, lekar och spel men också till vila samt lugn och ro. Barnens idéer, lekar samt deras alster och verk ska synas i lärmiljöerna. Informations- och kommunikationstekniken är en del av en mångsidig och inkluderande lärmiljö för barnet. Digitala verktyg ska användas på ett ändamålsenligt sätt inom småbarnspedagogiken.”

Lärmiljöer delas in i den fysiska och den psyko-sociala lärmiljön. Den fysiska lärmiljön är våra dagislokaler, vår dagisgård och vår närmiljö. Varje höst formar vi tillsammans med barnen gruppens utrymmen, så att de stöder barnens intressen och behov. Under året omformar vi innemiljön med jämna mellanrum. Till vår dagisgård gör vi under året materialinsköpningar efter intressen och behov. Målet är att lärmiljön skall vara inspirerande och locka till lärande under hela dagen. Vår närmiljö och dess utbud är en viktig del av verksamheten. Vi samarbetar med andra aktörer och besöker exempelvis bibliotek, museer, kulturarvsplatser och teatrar. Den psykosociala lärmiljön behandlar samspel och växelverkan. På vårt dagis arbetar vi aktivt med att utveckla arbetssätt där vi som pedagoger fungerar som goda förebilder och genom vårt exempel stöder barnens växelverkan och sociala kompetens. En positiv och uppmuntrande atmosfär gör att barnen känner sig trygga och delaktiga i gruppen och som värdefulla medlemmar i vår gemenskap. En öppen och trygg atmosfär inspirerar till att leka, röra på sig, undersöka och fungera självständigt.

3.3. Samarbete inom småbarnspedagogiken

”Genom samarbete ska man stödja den småbarnspedagogiska verksamheten så att varje barn får ta del av fostran, undervisning och vård enligt sin egen utveckling och sina egna behov. Anordnarna av småbarnspedagogik bär ansvaret för att samarbetet är systematiskt och för att samarbetet vid behov är mångprofessionellt.”

Samarbete med vårdnadshavarna

”Barnens vårdnadshavare ska ges möjligheter att delta i planeringen och utvecklingen av målen för den småbarnspedagogiska verksamheten och det fostrande arbetet tillsammans med personalen och barnen.”

Målet med samarbetet mellan hemmet och småbarnspedagogiken är, att vårdnadshavarna och personalen ska förbinda sig till att tillsammans främja att varje barn växer, utvecklas och lär sig på ett sunt och tryggt sätt. Samarbetet ska bygga på förtroende, jämlik kommunikation och ömsesidig respekt. Vid övergångsskedena, till exempel då barnet börjar i småbarnspedagogiken eller byter

grupp/ dagis eller när barnet börjar i förskolan, är samarbetet särskilt viktigt. En förtroendefull atmosfär skapar förutsättningar för samarbete mellan vårdnadshavarna och personalen också i utmanande situationer, till exempel då det finns anledning till oro om barnets välbefinnande.

För att öka samverkan mellan våra familjer ordnar vi under verksamhetsåret olika tillställningar som hela familjen kan delta i. I varje barngrupp ordnas på höstterminen ett föräldramöte och under året ordnar grupperna mindre tillställningar för sina egna familjer. Vi ser att det är viktigt att våra familjer lär känna varandra via dagis, eftersom de inte bor nära varandra och på så sätt inte ses naturligt i sin hemmiljö.

När barnet får en plats på daghemmet tar vi kontakt med familjen per post. Vi skickar ett informationsblad samt en inbjudan till ett besök på dagis. Under besöket bekantar sig barnet och vårdnadshavaren med dagis miljön och träffar någon av barnets kommande pedagoger. Pedagogen bekantar sig med barnet och familjen. Vi samlar information om barnets intressen och behov, för att kunna förbereda lärmiljön för barnets kommande dagisstart. När barnet börjar på dagis inleder vi med en mjuklandningsperiod. Mjuklandningen ger en trygg start för både barn och föräldrar i det nya skedet av barnets liv. Under mjuklandningen sker den första anknytningen mellan pedagogen och föräldrarna, och därmed också barnet. Barnet börjar knyta an till pedagogerna då föräldrarna känner sig trygga att lämna barnet på daghemmet.

Då barnet byter grupp inom daghemmet ordnar vi möjlighet för barnet och vårdnadshavaren att bekanta sig med den nya gruppen innan övergången sker. För att göra byten av grupp så trygga som möjligt för barnet, är det viktigt att vi vuxna förstår att det är ett stort steg för barnet. Även om vi känner igen varandra till utseende, så betyder det inte att vi känner varandra. Ansvaret för att skapa förutsättningar och möjlighet till en trygg övergång ligger hos personalen på daghemmet.

Mångprofessionellt samarbete

”Syftet med det mångprofessionella samarbetet är att försäkra sig om att den småbarnspedagogiska verksamheten vid verksamhetsenheterna motsvarar barnens behov. Enligt lagen om småbarnspedagogik ska kommuner som anordnar småbarnspedagogik bedriva mångprofessionellt samarbete samt skapa de samarbetsstrukturer som behövs. Inom den småbarnspedagogiska verksamheten ska man också samarbeta med rådgivningspersonalen, barnskyddet samt med andra aktörer inom hälsovården och socialvården.”

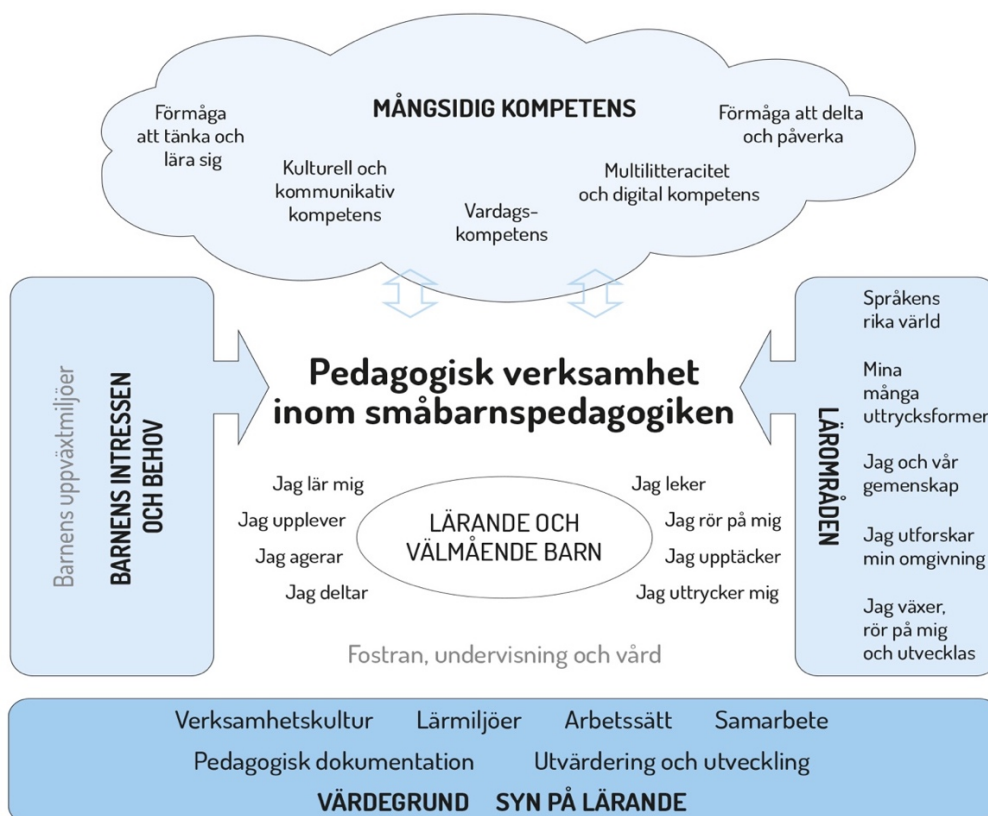
Med samarbetspartners menas alla de regionala och lokala aktörer som det är naturligt att samarbeta med inom småbarnspedagogiken. Samarbete till exempel med instanser som ansvarar för undervisning, idrott, bibliotek och kultur och med andra aktörer i närmiljön, gör lärmiljöerna mångsidigare och stödjer verksamhetens mål. Till våra samarbetspartners hör bland annat speciallärare inom småbarnspedagogiken, talterapeut, fysio- och ergoterapeuter, barnpsykologer och andra specialister. Andra samarbetspartner inom småbarnspedagogiken är till exempel organisationer, församlingar, polisen samt kost- och städservice. Vårt centrala läge ger oss möjlighet att mångsidigt och naturligt samarbeta med lokala aktörer. Vi har regelbundet samarbete med Tammerfors Svenska Församling. Tillsammans med Svenska Samskolan i Tammerfors ordnar vi bland annat kulturella evenemang, som tex konserter och teater. I kapitlet om stöd, berättar vi mer om det mångprofessionella samarbetet, i samband med tryggheten av barnets välmående, utveckling och lärande.

4. Planering och genomförande av den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken

4.1. Referensram för den pedagogiska verksamheten

”Den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken ska präglas av ett helhetsskapande angreppssätt. Målet är att främja barnens lärande och välbefinnande samt mångsidiga kompetens. Den pedagogiska verksamheten förverkligas i samverkan mellan barnen och personalen och i den gemensamma verksamheten. Barnens spontana verksamhet, personalens och barnens gemensamma idéer till verksamhet och verksamhet som planerats av personalen ska komplettera varandra. Den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken ska genomsyra den helhet som består av fostran, undervisning och vård.”

4.2. Pedagogisk dokumentation

”Pedagogisk dokumentation är en central arbetsmetod för att planera, genomföra, utvärdera och utveckla den småbarnspedagogiska verksamheten. Det är en kontinuerlig process där observationer, dokument och en gemensam tolkning av dessa skapar förståelse för den pedagogiska verksamheten. Den pedagogiska dokumentationen möjliggör att barnen och vårdnadshavarna kan delta i utvärderingen, planeringen och utvecklingen av verksamheten.”

Den pedagogiska dokumentationen ger information om barnens liv, utveckling, intressen, tankar, lärande och behov samt om barngruppens verksamhet, på ett konkret och mångsidigt sätt. Med hjälp av enskilda dokument, till exempel fotografier, teckningar eller personalens observationer, kan man tillsammans med barnen iaktta barnens utveckling och lärande. Den pedagogiska dokumentationen är ett viktigt medel i samarbetet med vårdnadshavarna. Det ger möjlighet att dela barnets erfarenheter som hen får under dagistiden, så att vårdnadshavaren får ta del av och ge sin input på, verksamheten ur sitt barns synvinkel.

4.3. Mångsidiga arbetssätt

”Småbarnspedagogikens uppdrag och mål samt barnens ålder, behov, förutsättningar och intressen ska styra valet av arbetssätt. Barn lär sig naturligt genom aktiverande arbetssätt som främjar kreativitet och delaktighet. Exempel på detta är spontan och ledd lek, utforskande, fysisk aktivitet och att uppleva och uttrycka konst. Också informations- och kommunikationsteknik ska utnyttjas i verksamheten.”

Att använda sig av mångsidiga arbetssätt, innebär bland annat förmåga att lägga märke till barnens initiativ och känslotillstånd, samt att förändra och anpassa sitt agerande enligt det. Yngre barns initiativ är ofta kroppsliga och non-verbala, vilket förutsätter sensitiv närvaro av personalen och en god kännedom om barnen, för att personalen ska kunna förstå och bemöta barnens initiativ.

Smågruppsverksamhet

Lek och övrig verksamhet i smågrupper är viktigt hos oss. Vi ser att barnen blir sedda, hörda och uppmärksammade på ett sensitivare sätt när vi leker i mindre grupper. Barnens intressen och individuella behov kommer starkare fram i verksamheten och blir beaktade i bredare grad när vi leker och lär i smågrupper. Smågruppsverksamhet stöder barnets delaktighet och samarbetsförmåga, samt barnets uppfattning om sig själv som lärande individ och som en värdefull medlem i gruppen.

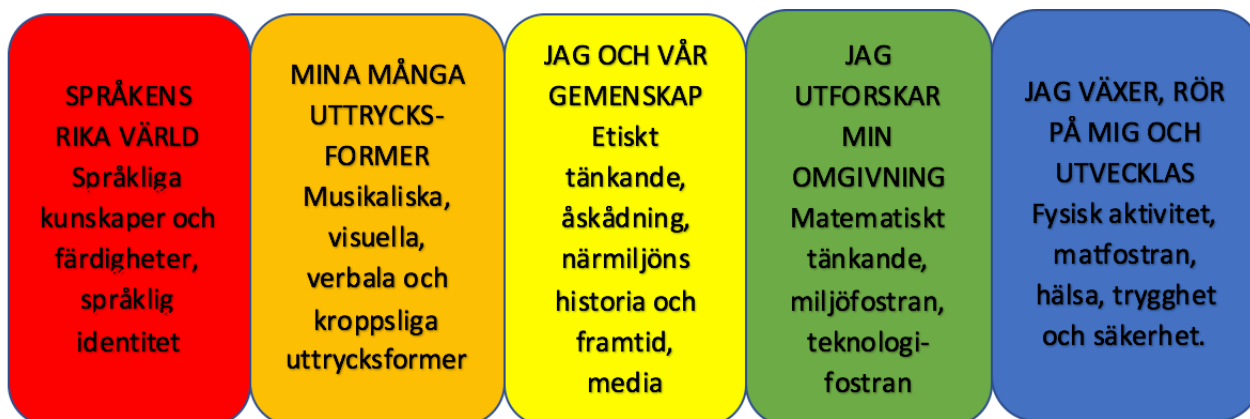
4.4. Leken som grund för utveckling, lärande och välbefinnande

”Leken är central inom den småbarnspedagogiska verksamheten. Leken främjar barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Även om barnet självt inte upplever leken som ett verktyg för lärande, utan ett sätt att vara och leva samt gestalta världen, så lär sig barnet genom leken. Leken är ett centralt arbetssätt inom småbarnspedagogiken.”

I leken är barnen aktiva aktörer. De strukturerar och utforskar världen omkring sig, utvecklar sociala relationer och skapar mening utifrån sina erfarenheter. Med hjälp av leken bildar barnen en uppfattning om sig själva och andra människor. I leken härmar barnen, skapar nytt och modifierar vad de ser. Samtidigt gestaltar och testar de sina drömmar och önskningar. Med fantasins hjälp kan barnen pröva olika roller och idéer som annars inte skulle gå att förverkliga. I leken kan barnen bearbeta svåra upplevelser och tryggt pröva, försöka och göra misstag. Leken motiverar och ger barnet glädje samtidigt som den bidrar till att barnet lär sig många nya färdigheter och tillägnar sig kunskap.

4.5. Lärområden

”Lärområdena beskriver den pedagogiska verksamhetens centrala mål och innehåll. Lärområdena styr hur personalen tillsammans med barnen ska planera och genomföra en mångsidig och helhetsskapande pedagogisk verksamhet. Barnen har rätt att få mångsidiga upplevelser inom de olika lärområdena. Lärområdena ska inte genomföras som separata helheter, utan deras teman ska kombineras och anpassas utgående från barnens intressen och kompetens. Lärområdena är indelade i fem helheter i enlighet med grunderna för förskoleundervisningens läroplan.”

En helhetsskapande pedagogisk verksamhet gör det möjligt att granska och undersöka olika företeelser och fenomen i ett brett perspektiv. Den centrala utgångspunkten för verksamheten är barnens frågor och intressen. Teman kan till exempel växa fram i samband med lekar, sagor, utflykter eller i spontana kommunikationssituationer mellan barnen och personalen samt i kommunikationen barnen emellan. Det sätt på vilket målen för lärområdena förverkligas varierar beroende på temat, situationen och hur barnen lär sig. Personalen ska se till att den pedagogiska verksamheten främjar utvecklingen och lärandet hos barn i olika åldrar.

Språkens rika värld

”Småbarnspedagogiken har som uppdrag att stödja utvecklingen av barnens språkliga kunskaper och färdigheter samt deras språkliga identiteter. Barnens intresse och nyfikenhet för språk, texter och kulturer ska stärkas. Språkutvecklingen har också samband med andra delområden inom mångsidig kompetens, bland annat kulturell och kommunikativ kompetens. När barnens språkliga färdigheter utvecklas ger det barnen nya möjligheter att påverka, delta och vara aktiva aktörer.”

För barnen är språket både ett föremål och ett verktyg för lärandet. Med hjälp av sin språkliga uttrycksförmåga kan barnet hantera olika situationer och företeelser, kommunicera med andra, uttrycka sig och skaffa information. En mångsidig språkmiljö och samarbete med vårdnadshavarna stödjer barnens språkliga utveckling. I den småbarnspedagogiska verksamheten ska barnen regelbundet få uppmuntrande respons på sin språkliga uttrycksförmåga och sina kommunikationsfärdigheter.

Mina många uttrycksformer

”Småbarnspedagogiken har som uppdrag att på ett målinriktat sätt stödja utvecklingen av barnens musikaliska, visuella, verbala och kroppsliga uttrycksförmåga och att låta barnen bekanta sig med kulturarvet och olika konstarter. Barn uttrycker sig ofta på ett helhetsbetonat sätt och kombinerar olika uttrycksformer på ett kreativt sätt. Att bekanta sig med kulturarvet, konst och olika uttrycksformer stärker barnens mångsidiga kompetenser också när det gäller delområdena multilitteracitet och förmåga att delta och påverka.”

Uppleva och uttrycka konst främjar barnens förutsättningar för lärande, deras sociala färdigheter, positiva självbild och förmåga att förstå och strukturera sin omvärld. Förmågan att tänka och lära sig utvecklas då barnen undersöker, tolkar och skapar mening genom att öva att uttrycka sig på olika sätt. Förmågan att fantisera och föreställa sig olika saker är central också då barnets etiska tänkande utvecklas.

Jag och vår gemenskap

”Småbarnspedagogikens uppdrag är att utveckla barnens förmåga att förstå mångfalden i närmiljön och att öva sig att fungera i den. Uppdraget betraktas ur olika perspektiv: etiskt tänkande, åskådning, närmiljöns förflutna, nutid och framtid samt media. Lärområdet stödjer barnens mångsidiga kompetenser särskilt inom delområdena kulturell och kommunikativ kompetens samt förmåga att tänka och lära sig.”

Då barnen börjar i den småbarnspedagogiska verksamheten blir deras livsmiljö utanför hemmet större. Utöver det egna hemmets traditioner, vanor, värderingar och åskådningar möter barnen också andra sätt att tänka och handla. Inom åskådningsfostran ska man tillsammans i första hand bekanta sig med de religioner och övriga åskådningar som finns i barngruppen. Målet är att främja ömsesidig respekt och förståelse gentemot olika åskådningar, samt stödja barnens kulturella och åskådningsrelaterade identiteter. Inom småbarnspedagogiken har mediefostran som uppdrag att stödja barnens förutsättningar att vara aktiva och uttrycka sig i gruppen. Personalen ska tillsammans med barnen bekanta sig med olika medier och pröva att producera medieinnehåll på ett lekfullt sätt i trygga miljöer.

Jag utforskar min omgivning

”Småbarnspedagogiken har som uppdrag att ge barnen färdigheter att iaktta, strukturera och förstå sin omgivning. Barnen ska handledas att utforska och röra sig i naturen och den byggda miljön. Småbarnspedagogiken ska stödja utvecklingen av barnens matematiska tänkande och stärka en positiv inställning till matematiken. Småbarnspedagogiken ska även omfatta miljöfostran och teknologifostran.”

Egna iakttagelser, upplevelser och erfarenheter i anslutning till lärmiljöerna hjälper barnen att förstå orsakssammanhang och att utvecklas som tänkande och lärande individer. Utveckling av förmågan att benämna saker och använda olika begrepp främjar barnens multilitteracitet. Målet med småbarnspedagogiken är att erbjuda barnen, oberoende av på vilket stadium av sitt matematiskt

tänkande de befinner sig i, glädje över insikt och lärande. Barnen ska stifta bekantskap med matematiken och dess delområden på ett åskådligt och lekfullt sätt. Syftet med miljöfostran är att stärka barnens förhållande till naturen, lära dem att bete sig ansvarsfullt i miljön och handleda dem att stegvis tillägna sig en hållbar livsstil.

Jag, växer, rör på mig och utvecklas

”Ett uppdrag inom småbarnspedagogiken är att tillsammans med vårdnadshavarna lägga grunden för en livsstil som värnar om hälsa och välbefinnande och som främjar fysisk aktivitet. Lärområdet stödjer barnens mångsidiga kompetenser särskilt inom delområdet vardagskompetens.”

Barnen ska uppmuntras att vara ute, leka och röra på sig under alla årstider. Tillräcklig fysisk aktivitet är viktig för barnets sunda uppväxt, utveckling, lärande och välbefinnande. Röra på sig tillsammans utvecklar barnens sociala färdigheter, så som kommunikationsfärdigheter och självregleringsförmåga. Den fysiska aktiviteten ska vara en naturlig del av barnets dag. I samarbete med vårdnadshavarna ska barnen uppmuntras till fysisk aktivitet också på fritiden, i olika utrymmen och i olika terränger och förhållanden utomhus. För att nå en balans i vardagen, ska varje barn ges tillfälle för avslappning. Detta är viktigt för hälsan.

Syftet med matfostran är att främja ett positivt förhållningssätt till mat och ätande samt stödja mångsidiga och hälsosamma matvanor. Barnen ska handledas att äta självständigt, mångsidigt och tillräckligt. De dagliga måltiderna ska avnjutas i en lugn atmosfär och barnen ska få lära sig gott bordsskick, att ge mat och att äta tillsammans.

4.6. Preciseringar gällande språk och kultur

”Utgångspunkten i grunderna för planen för småbarnspedagogik är att de språkliga och kulturella aspekterna ska beaktas för varje barn som deltar i den småbarnspedagogiska verksamheten. I småbarnspedagogiken ska barnens varierande språkliga och kulturella bakgrund ses som något positivt som berikar gruppen. En språk- och kulturmedveten småbarnspedagogik innebär att olika språk, kulturer och åskådningar knyts samman till en del av den småbarnspedagogiska helheten.

Enligt lagen om småbarnspedagogik ska kommunen se till att varje barn kan få småbarnspedagogik på sitt modersmål, svenska, finska eller samiska.”

Det finns barn på daghemmet som talar både svenska och finska som modersmål. Det är av stor betydelse för dessa tvåspråkiga barns språkliga utveckling och identitetsuppfattning, att båda språken får stöd och att barnen uppmuntras att använda dem. Vårt daghem ligger i en mycket finskspråkig miljö och vi ser att vår huvuduppgift är att stöda barnets språkutveckling i svenska språket. Vi gör ett starkt samarbete med vårdnadshavarna och värdesätter och respekterar deras hemspråk. I verksamheten beaktas att barnen kommer från olika språkmiljöer. Ansvaret för att upprätthålla och utveckla barnets modersmål – ett eller flera – och kultur ligger i första hand hos barnets familj.

5. Stöd för barnets utveckling och lärande

"I småbarnspedagogiken ska barnets utveckling och lärande stödjas på ett sätt som motsvarar barnets behov. För barnet är det viktigt att stödet ges kontinuerligt och konsekvent under tiden i småbarnspedagogiken och då barnet börjar i förskoleundervisningen."

5.1. Principerna för stöd

"Stöd för utveckling och lärande är en del av den kvalitativa verksamheten inom småbarnspedagogiken och riktar sig till alla de barn som är i behov av stöd. Inom småbarnspedagogiken ska man identifiera barnets behov av stöd och ordna det på ett ändamålsenligt sätt då behov av stöd uppstår, vid behov genom mångprofessionellt samarbete."

Stödet ska ordnas utgående från barnets styrkor och behov av stöd för utveckling och lärande. Stödet för utveckling och lärande ska omfatta såväl lösningar som möter barnens individuella behov, som lösningar som berör hela gruppen och lärmiljöerna. Samarbete mellan barnet, vårdnadshavaren, läraren inom småbarnspedagogiken, specialläraren inom småbarnspedagogiken och den övriga personalen inom småbarnspedagogiken är viktigt, för att barnets behov av stöd ska identifieras samt när stödet planeras, genomförs och utvärderas. För ett barn på daghem ska behovet av stöd antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik. Inom småbarnspedagogiken kan ett enskilt barn eller en grupp ha en assistent, som har i uppgift att stödja det enskilda barnet eller barn i gruppen och göra det möjligt för dem att delta i verksamheten.

Småbarnspedagogiken i Tammerfors har en trestegsmodell som grund för anordnande av stöd för barn inom småbarnspedagogiken. Stöd enligt trestegsmodellen betyder att stödet är indelat i tre nivåer. Stödarrangemang görs i första hand genom förändringar i grundpedagogiken. Där till ges allmänt stöd, intensifierat stöd samt stöd enligt specialarrangemang. Vår enhet har en utnämnd speciallärare från Tammerfors stad.

5.2. Samarbete med barnet, vårdnadshavaren och andra sakkunniga i samband med stöd

"Småbarnspedagogiken ska ordnas i samarbete med barnet och vårdnadshavaren, så att varje barn får ta del av fostran, undervisning och vård enligt sin utveckling och sina behov. Samarbetet med vårdnadshavaren är särskilt viktigt då barnet har behov av stöd. Barnet kan även få stöd genom andra tjänster för barn och familjer, till exempel barnrådgivningen, rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor eller handikappservicen. Det är viktigt att de lokala tjänsterna för barn och familjer utgör en ändamålsenlig helhet då stödet för barnet ordnas."

Ett väl fungerande samarbete grundar sig på en ömsesidig respekt mellan småbarnspedagogiken och hemmet. Fokus ska vara på att hitta en gemensam syn på barnets bästa och på hur de förutsättningarna kan skapas såväl inom småbarnspedagogiken som hemma. Samarbetet speglar sig på vardagen och ger en trygghet åt barnet, personalen och vårdnadshavaren.

5.3. Stödarrangemang inom småbarnspedagogiken

”Deltagandet i den småbarnspedagogiska verksamheten lägger en god grund för barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Svårigheter ska förebyggas genom olika pedagogiska arrangemang och arbetssätt. Barnet kan behöva endast lite stöd under en kort tid. Då kan det räcka med enskilda stödformer eller arrangemang för att påverka situationen så snabbt och på ett så tidigt stadium som möjligt. En del barn behöver omfattande och regelbundet stöd eller flera stödformer som kompletterar varandra samtidigt.”

Inom småbarnspedagogiken kan ett barn få stöd på många sätt. Arbetsätten och lärmiljöerna ska anpassas efter barnets individuella behov. Stödet kan omfatta pedagogiska och strukturella arrangemang och andra arrangemang som stödjer välbefinnandet. Pedagogiska arrangemang är till exempel stöd av en speciallärare inom småbarnspedagogiken, som antingen konsulteras eller är tillgänglig periodvis, individuell handledning, tolk- och biträdestjänster, samt särskilda hjälpmedel och digitala verktyg. Stödet kan också omfatta användning av tecken och bilder eller annat stöd för språket och kommunikationen. Strukturella arrangemang är bland annat att minska antalet barn i gruppen och att vidta åtgärder som gäller personaldimensioneringen eller personalstrukturen. Andra arrangemang som stödjer välbefinnandet är till exempel handledning och konsultation av sakkunniga inom social- och hälsovård.

5.4. Barnets plan för småbarnspedagogik i samband med stöd

”Barnets behov av stöd, stödåtgärderna och hur de ska genomföras samt ansvars- och arbetsfördelningen när det gäller stödet ska antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik. Läraren inom småbarnspedagogik och/ eller specialläraren inom småbarnspedagogik ansvarar för att göra upp och utvärdera planen i samarbete med den övriga personalen och barnets vårdnadshavare. När planen görs upp och utvärderas ska vårdnadshavarens och barnets delaktighet stödjas.”

En plan för stöd uppgörs tillsammans med barnets vårdnadshavare. Planen ska utarbetas inom 2 månader efter att behovet av stöd observerats hos barnet. I planen betonas de färdigheter barnet behöver lära, det stöd som barnets anses behöva och de metoder som ska användas i vardagen. Barnets intressen och styrkor är utgångspunkten i planeringen av metoder för stöd av utveckling och lärande. Speciallärare inom småbarnspedagogik koordinerar stödarrangemangen, deras utvärdering och utveckling, när det är frågan om intensifierat och särskilt stöd. Gruppens lärare bedömer om speciallärarens rådfrågning behövs vid planering av allmänt stöd.

- Personalen i barngruppen följer upp, utvärderar och dokumenterar kontinuerligt i vardagen, tillsammans med specialläraren, barnet och vårdnadshavarna
- Planen för stöd utvärderas och uppdateras senast efter 6 månader efter uppgörandet tillsammans med vårdnadshavaren. I fortsättningen sker utvärdering och uppdatering minst 2 gånger per år.
- Planen för stöd ses över med kortare mellanrum om barnets välmående, utveckling eller lärande är i behov av detta.
- Mångprofessionell utvärdering görs minst en gång per år.

- Bestämmelserna om informationsbyte och sekretess ska följas i samarbetet.

6. Utvärdering och utveckling av verksamheten inom småbarnspedagogiken

” Syftet med utvärderingen av verksamheten är att stödja genomförandet av lagen om småbarnspedagogik och planerna för småbarnspedagogik, samt att utveckla småbarnspedagogiken. Anordnaren av småbarnspedagogik ska enligt lagen om småbarnspedagogik utvärdera sin verksamhet samt delta i utomstående utvärdering av sin verksamhet. Med hjälp av utvärderingen ska kvaliteten på småbarnspedagogiken främjas, verksamhetens styrkor och utvecklingsbehov synliggöras och verksamheten utvecklas.”

6.1. Riktlinjer för utvärdering av verksamheten

”Syftet med utvärderingen av den pedagogiska verksamheten är att utveckla småbarnspedagogiken och förbättra förutsättningarna för barnens utveckling och lärande. Uppföljning, regelbunden utvärdering och utveckling av den lokala planen för småbarnspedagogik och barnens planer för småbarnspedagogik är en del av detta uppdrag. Verksamheten inom småbarnspedagogiken ska utvärderas och utvecklas på nationell nivå samt ur anordnar-, enhets- och individperspektiv.”

Som anordnaren av småbarnspedagogik utvärderar vi den småbarnspedagogiska verksamheten och deltar i utomstående utvärdering av verksamheten. På vår enhet har vi en arbetsgrupp, VASU-gruppen, som i ledning av föreståndaren ansvarar för utvärdering och utveckling av verksamheten. VASU-gruppen bedömer årligen utvärderings- och utvecklingsbehov och dess omfattning. VASU-gruppen arbetar efter en årsplan som görs i augusti.

Barnen och deras vårdnadshavare ska regelbundet ges möjlighet att delta i utvärderingen av småbarnspedagogiken.